

at nævne, at da vi gennemførte Loven om det store Digé i Ribe Amt, var der ogsaa dér en Ekspropriationsbestemmelse, og det er gaaet ganske udmærket med den. Jeg er sikker paa, at ingen nu beklager sig over, at man fik en Ekspropriationsret, og uden den vilde det have været meget vanskeligt, for ikke at sige ganske umuligt, at komme igennem.

Hr. Christensen (Lødderup), der talte om forskellige Forhold i sin Valgkreds, kom med nogle Udtalelser, som jeg tror har vakt en Del Opsigt, om, at mange mindre Landbrug i hans Valgkreds var blevet nedlagt under Krigen; det forekom mig; han brugte det Udtryk, at der var blevet nedlagt flere, end der var blevet oprettet nye. Det er meget mærkeligt, hvis dette er Tilfældet; Nedlæggelsen maa da antages at have fundet Sted i Krigens første Aar. Vi har fra Rigsdagens Side netop beskæftiget os med disse Forhold og vedtaget Love, der hindrer, at mindre Landbrug kan udstykkes eller lægges ind under andre større eller mindre Brug. I alt Fald er der fastsat meget snævre Grænser i saa Henseende. Jeg tror, det vilde have sin Interesse at faa oplyst, hvornaar de Brug, det ærede Medlem talte om, er blevet nedlagt.

Ulrich: Jeg er overordentlig glad over, at Hr. Hauge vil gøre Forsøg paa at belære mig og udvide min Viden. Det kan den paa mange Omraader trænge til. Men jeg er bange for, at Hr. Hauge har glemat at hæfte sin Opmærksomhed ved det væsentlige ved den paagældende Lov af 1853. Denne Lov handler nemlig om Ekspropriation af Jord til offentlige Vejanlæg; og der er dog en ganske betydelig Forskel paa at give Ret til at ekspropriere Jord til offentlige Vejanlæg og at lade denne Ret gælde ogsaa private Vejanlæg. Det er dette, vi her staar overfor: at udvide denne Lovbestemmelse til at omfatte private Veje; og det er jeg for min Part i alle Tilfælde meget betænkelig ved.

Naar den højtærede Landbrugsminister beklager denne min Stilling, kan jeg ikke sige andet dertil, end at min Stilling er een Gang taget, og jeg kan ikke stemme for et Lovforslag, der indeholder en saadan Ekspropriationsbestemmelse, selv om den er indhyllet i saa behagelige Former som denne.

Da Hr. Hauge ikke kunde forstaa af mine Udtalelser før, at jeg ikke kunde indse, at Almenvellet krævede, at disse Veje blev anlagt, vil jeg sige, at jeg erkender ikke Jordudvalgets Syn paa denne

Sag for at være afgørende for, hvad Almenvellet kræver; thi Jordudvalgets Syn paa, hvor en saadan Vej skal ligge, eller Kommunalbestyrelsens Syn kan være galt. Mig bekendt findes der ikke noget Jordareal her i Kongeriget Danmark, hvortil der ikke gaar Vej. Man kan ikke tænke sig, at et Menneske ejer et Jordtilliggende uden at have Vej dertil, uden at have Adgang til sin Jord. Det, Jordudvalget ønsker, er altsaa at etablere en anden Adgang til den Jord, der udstykkes, end den, der findes i Forvejen. Men dersom Jordudvalget mener, at der skal en anden Vej til, bliver det ogsaa Jordudvalgets Sag at forhandle sig til Rette med de Mennesker, over hvis Jord man agter at gaa. Jeg kan aldeles ikke indse, at det, at nogle enkelte Mennesker, som er kommet til at sidde i et Jordudvalg, skønner, at det vilde være behageligere og nemmere for de Mennesker, der skal have Jorden, at benytte en anden Vej end den eksisterende, er det samme som, at Almenvellet kræver en saadan Ordning.

Men dersom man vil benytte den allerede gældende Bestemmelse, nemlig Loven af 1853, kunde den højtærede Landbrugsminister gaa et Skridt videre og sige, at naar man opretter en saadan Koloni af Husmandsbrug paa en Præstegaards eller en større Gaards Jordareal, skal de fornødne Veje optages som offentlige Veje, saaledes at man siger til Kommunalbestyrelsen: Vi betaler, hvad det koster at anlægge denne Vej, men I optager den paa eders Regulativ. Saa er man fri for at faa nye Ekspropriationsbestemmelser i Anledning af denne Sag. Men nu kommer man og kræver, at man skal kunne ekspropriere Jord til private Veje, og det vil jeg for min Part ikke gaa med til.

Hr. Brorsen udtalte, at han ikke syntes, at min Kritik af, at denne Lov var blevet jaget igennem i Fjor, var berettiget. Men Hr. Brorsen maa rimeligvis huske fejl. Thi Sagens Gang var den, at Loven var vedtaget her i Folketinget og gik op i Landstinget, hvor den laa brak i længere Tid, og hvor man ikke anede noget som helst om, at denne Lov skulde vedtages. Men pludselig gjorde en underjordisk Bevægelse sig gældende, og denne Bevægelse resulterede i, at man i Huj og Hast, i Løbet af nogle faa Uger, gennemjagede Jordlovene i begge Ting; men man udelod den ene af de store Jordlove, som dannede Lovkomplekset, nemlig Loven om Erhvervelse af Jord, og derved kom disse Jordlove til at svæve i Luften og blev af en saadan